

Conjunt de sardanes referides a Sant Vicenç de Montalt

Sant Vicenç de Montalt

Ubicació

Comarca: Maresme
Lloc/Adreça: Sant Vicenç de Montalt

Coordenades:

Latitud: 41.5788
Longitud: 2.50826
UTM Est (X): 459008
UTM Nord (Y): 4603129

Classificació

Número de fitxa 08264 - 161
Àmbit: Patrimoni immaterial
Tipologia Música i dansa
Estil / època: Contemporani
Segle XX
Estat de conservació Bo
Protecció Inexistent
Tipus de protecció: Inexistent
Accés Obert
Ús actual: Lúdic/Cultural
Titularitat Pública
Autoria de la fitxa Jordi Montlló Bolart
Data de registre de la fitxa: dj., 07/11/2024 - 08:25

Descripció

Sant Vicenç de Montalt compta amb set sardanes composades totes elles per diferents autors i autores. Estan dedicades principalment al poble, a la festa i als pessebres.

Pons i Juanmiquel, Joan: instrumentista de trombó, flabiol i tible i compositor, nascut a Verges, Baix Empordà, l'any 1944. Composà "*Turó de Montalt*" (tiratge 21/65/55). Estrenada l'any 1982 al 6è Aplec de Sant Andreu de Llavaneres.

Escarpenter i Fors, Francesc (Canet de Mar, 18 de maig de 1888-Mataró, 29 d'agost de 1968): instrumentista de saxo i clarinet. Composà la sardana per a cobla "*Montalt*".

Medina i Canton, Isabel (Mataró, 8 d'agost de 1966): pianista, contrabaixista i compositora. Composà entre d'altres, "*Els pessebres de Sant Vicenç de Montalt*" (tiratge 35/63/0), estrenada al municipi, l'any 2000. Sardana dedicada al que hauria d'haver esdevingut el Museu del Pessebre.

Serra i Corominas, Joaquim (Peralada, Alt Empordà, 4 de març de 1907 – Barcelona, 17 de novembre de 1957): compositor i pianista. Composà "*Ball pla (Sant Vicenç de Montalt)*".

Mont i Grau, Josep: "*Sant Vicenç de Montalt*" (tiratge 29/73/44), estrenada l'any 2010 a la mateixa població.

Sagré i Vives, Antoni (Caldes d'Estrac, 26 de maig de 1911-8 de gener de 1982): "*Sant Vicenç de Montalt*"

Pere Mercader i Andreu, conegut amb el pseudònim de Joan Calders, fou un compositor prolífic de sardanes amb unes 400 composicions. Nascut a l'Escala l'any 1885, rebé les primeres nocions de música de la mà del seu pare, Rossend Mercader. Aprengué a tocar el tible i la tenora. L'any 1913, juntament amb el fiscornaire Pere Arpa i el tenora Ramon Serrat, fundaren la cobla-orquestra La Selvatana on hi restà fins la Guerra Civil. L'any 1942 passà a l'orquestra Hispània i més endavant a La Principal de Llagostera fins a la seva jubilació. La notorietat de la masia coneguda primer com a Can Saurí i després com a Can Brunet en diferents moments històrics va fer que, el 1930 li dediqués una sardana a tres veus, titulada "*La Torre d'en Brunet*". La lletra és d'**Ermengol Roura Tuneu**, i diu així:

"Gallarda i amb gest noble, la Torre d'en Brunet, gelosa guarda el poble

i tot son bell indret.

Les terres que domina no tenen fi, n'apar, a un cap veiem Calella, i a l'altre Arenys de Mar. Caldetes, riallera, fa adeu a la ciutat.

La comtal Barcelona, la reina de la mar, de lluny també la guaita amb enyorós esguard.

I estant prop de la torre, la gran plaça que hi ha desperta al bes d'estiu; la joventut riallera, festosa, cantoneja i en airós cant joliu.

I el cant de la tenora fa cor, amb alegria d'enamorats fadrins, que ballen la sardana, la dansa sobirana dels seus nobles destins.

La dansa de la terra escampa a tots els aires llavors de germandat, fent que, a la grossa anella, s'hi ajunti gent novella i el vell més venerat.

I va seguint el ritme de nostra dansa bella, el nostre himne sagrat; els rostres s'enriellen i, ensems, per l'espai volen uns cants de llibertat".

Observacions:

L'any 2024 s'inicia el cicle 'Sardanes a la Plaça', que neix a partir d'una iniciativa de l'Àrea de Cultura, Festes i Tradicions de l'Ajuntament de Sant Vicenç de Montalt que organitza cada últim diumenge de mes a les dotze del migdia ballades de sardanes a la plaça del Poble.

El cicle, que inclou vuit ballades. El calendari començava el diumenge 25 de febrer amb la cobla la Principal de Banyoles i finalitza amb la cobla Xaloc el 24 de novembre. A banda també es potencia la sardana Durant els actes de la Festa Major d'estiu, el 15 d'agost i amb l' Onze de Setembre, amb la Diada Nacional de Catalunya.

Història

La sardana és el ball nacional de Catalunya. És una dansa de caire popular, col·lectiva, on homes i dones ballen junts agafats de les mans, formant una rotllana i puntejant amb els peus els compassos de la música, normalment interpretada per una cobla. L'origen és incert, tot i que el primer document conservat on s'esmenta un ball anomenat "sardana" data de 1552. Al segle XIX, en ple romanticisme, diversos estudiosos relacionaren l'origen de la sardana amb les danses d'origen grec, de manera que així podien lligar aquesta cultura amb la fundació d'Empúries.

Coincidint amb aquest moment, a Catalunya es posaren de moda les òperes romàntiques procedents d'Itàlia i les sardanes començaren a reproduir aquest tipus de música a les places i gloriets del carrer, cadascuna amb una durada diferent. Sorgí doncs, la necessitat de comptar i repartir i Miquel Pargas, l'any 1850 publica un "Método per aprender á ballar sardanas llargas", al qual seguiran molts altres.

Les noves melodies i ritmes que anaven sorgint, imposaven la necessitat d'una formació instrumental més variada i la cobla ho farà, arribant a la composició actual (encara que en aquell moment també empremsin instruments com la trompa, el bombo o els plats, actualment no utilitzats).

Les sardanes esdevenen ben aviat el ball de moda a l'Empordà i comarques gironines, tot i que ens els primers temps, eren ballades majoritàriament per homes. Pep Ventura (1817-1875) esdevindrà un dels compositors més apreciats i la seva orquestra la més cotitzada.

A inicis del segle XX, la sardana s'escampa per Catalunya impulsada pels centres catalanistes i l'any 1902 a Barcelona, tenia lloc el primer concurs de colles en motiu de la festa major de la Mercè.

La demostració i l'habilitat física de la manera de ballar dels homes empordanesos va anar modificant-se arreu de Catalunya substituint-se per una ball elegant, cap a una verticalitat i un punteig més acusat en un espai més limitat. El ball empordanès s'aniria reconvertint en una dansa nacional, acadèmicament organitzat i amb un tempo musical més alentit.

Algunes de les sardanes s'escriurien per ésser cantades, que faria la delícia de corals i orfeons.

L'any 1924, el dictador Primo de Rivera prohibeix la "Santa Espina", fet que causarà un efecte contrari en la població. Amb la República, s'institucionalitza novament la sardana que compartirà protagonisme amb músiques vingudes d'Amèrica.

Amb la Guerra Civil, el feixisme prohibeix i reprimeix qualsevol símbol catalanista, entre ells clausura gran nombre d'entitats dedicades a fomentar la sardana. La sardana doncs, es convertia en un símbol de resistència. I malgrat la repressió, la sardana va perviure paral·lelament durant els quaranta anys de franquisme, encara que controlada sota "el sano regionalismo". L'any 1945 es funda l'Obra del Ballet Popular, una entitat capdavantera organitzadora d'esdeveniments com l'ofrena de la "Llàntia del

sardanisme” l’any 1947 amb motiu de l’entronització de la Mare de Déu de Montserrat, o el “Dia Universal de la sardana”. L’any 1958 es fundaria la Unió de Colles Sardanistes de Catalunya.

L’any 1980 la sardana entrà a l’escola.

El 1990 es funda la Federació Sardanista de Catalunya.

L’any 2014 la Federació es reconverteix en Confederació.

El 4 de desembre de l’any 2019, la Comissió de Cultura del Parlament votava a favor de la Proposta de resolució sobre la inclusió de la sardana a la llista representativa del Patrimoni Cultural Immaterial de la Humanitat, de la UNESCO, amb l’expedient 250-00973/12.

Bibliografia

Enllaços d'interès:

[Som Sardana. Confederació Sardanista de Catalunya](#)

[Músics per la cobla:](#)

